

Блок III «Антибулінгова програма»

В умовах продовження реформи Нової української школи (НУШ), яка фокусується на дитиноцентризмі та формуванні ключових компетентностей, ефективне запобігання та протидія булінгу та насильству в шкільному середовищі є критично важливим для забезпечення безпечного, інклюзивного та психологічно комфортного освітнього простору. Ці негативні прояви становлять значну перешкоду на шляху до всебічного розвитку та особистісного зростання здобувачів освіти. Заклад освіти, відповідно до Принципів НУШ, покликаний відігравати ключову роль у превентивній та інтервенційній роботі. Це включає створення умов не лише для якісного навчання, а й для формування соціальних та емоційно-етичних компетентностей (зокрема, ненасильницького спілкування, толерантності, емпатії та конструктивного вирішення конфліктів), необхідних для запобігання проявам насильства. Вирішальне значення у цій системній роботі мають педагоги, які потребують постійної професійної підтримки та поглиблення знань з психології безпеки та медіації. Успішна реалізація Антибулінгової програми вимагає синергії зусиль і системної взаємодії всіх учасників освітнього процесу: керівництва закладу, педагогічного колективу, учнівської спільноти (через учнівське самоврядування та залучення), батьківської громади, а також партнерів – представників місцевих органів влади та громадських організацій.

Нормативно-правові документи з питань запобігання, протидії домашньому насильству та булінгу:

- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» (від 18.12.2019 р. № 2657-VIII).
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статті» (від 22.08.2018 р. № 658, зі змінами).
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти» (від 20.02.2019 р. № 86).
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» (від 28.12.2019 р. № 1646).
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами» (від 02.10.2018 р. № 1047).

- Наказ Міністерства соціальної політики України, МВС, МОН, МОЗ «Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення» (від 19.08.2014 р. № 564/836/945/577).

- Лист Міністерства освіти і науки України (Актуальні інструктивно-методичні рекомендації щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу на поточний навчальний рік – використовувати найновіший лист МОН).

Розроблення комплексної Антибулінгової програми є пріоритетом в умовах трансформації освіти згідно з принципами НУШ. Сьогодні, коли суспільство переживає зростання напруги та агресії, заклад освіти, як соціальний інститут, часто стає дзеркалом цих викликів. Саме тому забезпечення психологічної безпеки та благополуччя здобувачів освіти – ключовий елемент створення здорового та інклюзивного освітнього середовища. Усвідомлюючи, що формування ставлень і соціальних навичок відбувається значною мірою у стінах ліцею, ми, дорослі учасники освітнього процесу, несемо спільну відповідальність за превентивну роботу. Мета цієї Програми — не лише реагувати на вже існуючі випадки, а й стати системним орієнтиром для формування культури поваги, емпатії та ненасильницького спілкування впродовж усього періоду навчання, мінімізуючи ризики виникнення деструктивної поведінки та соціально-психологічних дефіцитів.

**План заходів
з реалізації Закону України щодо протидії булінгу**

№	Назва заходу	Термін виконання	Виконавці
I. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення			
1.1.	Підготовка та видання наказу «Про запобігання булінгу (цькуванню) у закладі освіти та затвердження Антибулінгової політики»	Останній тиждень серпня	Директор
1.2.	Видання наказів: «Про порядок дій персоналу при виявленні випадків булінгу (цькування)» та «Про створення постійно діючої Комісії з розгляду випадків булінгу та призначення відповідальної особи»	Перший тиждень вересня	Заступник директора з виховної роботи (ЗДВР)

№	Назва заходу	Термін виконання	Виконавці
1.3.	Проведення нарад із різними категоріями працівників (педагогічний колектив, технічний персонал) з питань профілактики булінгу та мобінгу.	1 раз на семестр	Адміністрація
1.4.	Оприлюднення на офіційному веб-сайті/дошці оголошень обов'язкової інформації: телефон довіри, правила поведінки здобувачів освіти, затверджений План заходів, процедури подання заяв та порядок реагування на доведені випадки булінгу.	До 30.09.2025 р.	Адміністрація (відповідальний за сайт)

II. Превентивна та консультативна робота

2.1.	Обговорення та прийняття правил поведінки в класах/групах, орієнтованих на культуру поваги та ненасильницького спілкування.	Вересень	Класні керівники, учнівське самоврядування
2.2.	Організація та функціонування механізмів анонімних звернень та повідомлень про випадки булінгу («Скринька довіри», електронна форма).	Вересень	Практичний психолог, соціальний педагог, класні керівники
2.3.	Надання індивідуальних та групових консультацій дітям, батькам та педагогам (за запитом) з питань протидії булінгу та формування психологічної стійкості.	Упродовж року	Психологічна служба, Адміністрація
2.4.	Залучення та співпраця з громадськими, батьківськими, молодіжними організаціями, представниками Служби у справах дітей та Ювенальної поліції для проведення просвітницьких заходів.	Упродовж року	Адміністрація, Психологічна служба

№	Назва заходу	Термін виконання	Виконавці
III. Підвищення кваліфікації та методична робота (Цільова аудиторія: вчителі)			
3.1.	Оновлення та впровадження інструментарію для діагностування рівня напруги, тривожності та мікроклімату в учнівських колективах.	Листопад	Психологічна служба
3.2.	Засідання методичного об'єднання класних керівників на тему: «Інструменти соціально-емоційного навчання (СЕН), як метод превенції булінгу в умовах НУШ».	Січень	Керівник МО, Психологічна служба
3.3.	Семінар-тренінг для педагогів: «Техніки ефективного реагування на булінг» (Soft skills: медіація, конструктивний діалог, деескалація конфліктів).	Лютий	Психологічна служба, ЗДВР
3.4.	Консультування класних керівників з проблемних ситуацій у класному колективі, включаючи застосування відновних практик.	Упродовж року	Психологічна служба
IV. Інтеграція нових підходів (Цільова аудиторія: учні)			
4.1.	Практикувати «Кола спільноти» для підвищення згуртованості та вирішення міжособистісних конфліктів у класах.	Постійно, з вересня	Класні керівники (під керівництвом Психологічної служби)
4.2.	Організація «години психологічної стійкості» для педагогів та учнів з метою психологічної підтримки та подолання стресу/тривоги.	Упродовж року	ЗДВР, Психологічна служба
4.3.	Оновлення «Кодексу безпечної поведінки» за участю учнівського самоврядування.	Жовтень - листопад	Учнівське самоврядування, Класні керівники, ЗДВР

№	Назва заходу	Термін виконання	Виконавці
4.4.	Проведення інформаційних сесій для батьків (онлайн/офлайн): «Ознаки булінгу та дії батьків при виявленні булінгу щодо їхньої дитини (кривдника або жертви)».	2 рази на рік (жовтень, березень)	Адміністрація, Психологічна служба

V. Діагностика, моніторинг та психологічна підтримка

5.1.	Систематична діагностика соціально-психологічного клімату в учнівських колективах: спостереження, анкетування, соціометрія (за потреби).	Упродовж року	Психологічна служба, Класні керівники
5.2.	Моніторинг рівня напруги, тривожності та потреб учнів у контексті воєнного часу та післявоєнної адаптації (з урахуванням психологічної травматизації).	2 рази на рік (Вересень, Січень)	Психологічна служба
5.3.	Індивідуальні та групові заняття з розвитку життєстійкості та практиками подолання страху, тривоги (надання психологічної підтримки).	За запитом	Класні керівники Психологічна служба

VI. Превенція та формування ключових компетентностей (1-11 класи)

6.1.	«Ранкові зустрічі» (1-4 класи) / «Кола спільноти» (5-11 класи) з метою формування навичок дружніх стосунків, емпатії та відновної комунікації.	Систематично	Класні керівники
6.2.	Серія превентивних занять (години спілкування, тренінги) «Толерантність. Інклюзія. Різноманіття»: формування толерантного ставлення різних соціальних груп.	Упродовж року	Класні керівники, Психологічна служба
6.3.	Тренінг «Безпечний простір» розвиток навичок безконфліктного спілкування та активної позиції свідка.	2 рази на рік (жовтень, квітень)	Класні керівники, вчителі ЗБД, ЗДВР

№	Назва заходу	Термін виконання	Виконавці
6.4.	Просвітницько-профілактична програма «Школа і поліція» (за участю ювенальної превенції) з фокусом на правові наслідки булінгу та безпеку.	Упродовж року (за домовленістю)	Класні керівники, Психологічна служба, Адміністрація

VII. Кібербезпека та тематичні заходи

7.1.	Спеціалізовані заняття «Цифрова етика та кібербулінг» (5-11 класи): правила безпечної та етичної роботи в мережі Інтернет, спілкування онлайн та протидія кібербулінгу.	Жовтень, Лютий	Класні керівники, Педагог-організатор
7.2.	Проведення тематичних заходів до Міжнародного дня протидії булінгу та Дня толерантності (виставки, флешмоби, диспути).	Листопад (День толерантності), Травень (Міжнародний день протидії булінгу)	Педагог-організатор, Бібліотекар, Класні керівники
7.3.	Застосування програм соціально-емоційного розвитку («Не смійся з мене» або аналогів) для формування емпатії та культури взаємодії.	Упродовж року	Психологічна служба

